

OPONENTSKÝ POSUDOK NA HABILITAČNÚ PRÁCU

Meno uchádzača: Mgr. Pavel Pecina, Ph.D.

Názov habilitačnej práce: Kvalita výuky a aktivita žiakov v odborném technickém vzdelávaní (Teorie a výzkum)

Odbor habilitačného a inauguračného konania: Odborová didaktika

Aktuálnosť zvolenej témy a štruktúra práce:

Úspešné napredovanie škôl je podmienené spokojnosťou a záujmom ich žiakov, ktorých naplnené očakávania a uplatnenie sa v ďalšom období po absolvovaní štúdia nastavujú školám zrkadlo nimi poskytovaných služieb edukácie. Zvolené témy kvality výučby, aktivity žiakov a technológie aktivizujúcej výučby sú v práci pedagogických zamestnancov škôl dlhodobo aktuálne.

Text habilitačnej práce pozostáva okrem úvodu a záverov zo štyroch kapitol, ktoré sú pomenované nasledovne: Teoretické východiská, kvalita výučby a aktivita žiakov vo výučbe technických predmetov, Technológia výučby odborných technických predmetov z pohľadu riešenej problematiky, Výskumy kvality výučby a aktivity žiakov vo výučbe, Kvalita výučby a príležitosti k aktívnej činnosti žiakov vo výučbe odborných technických predmetov. Vráťane príloh a použitých literárnych prameňov má práca 257 strán.

Hodnotenie obsahovej stránky:

Autor v logickej postupnosti najprv predstavil technické vzdelávanie a pohľad na kvalitu vzdelávania. Následne prezentoval exkurz do problematiky aktivity žiakov z pohľadu viacerých vzdelávacích koncepcií, poukázal na prínosy a rezervy metód a foriem aktívnej práce žiakov, tiež prvky ich prípravy a realizácie výučby v podmienkach odborného vzdelávania. Práca je extenzívna a obsahuje viacero odkazov na profesijný rast autora. Uplatnil v nej množstvo domácich aj zahraničných zdrojov a vyvodil vlastné závery a stanoviská.

V empirickej časti autor prezentoval výskumy metód výučby doma aj v zahraničí. Zhrnul výsledky kvantitatívnych výskumov, najmä ním realizovaných v spolupráci so študentmi učiteľstva odborných predmetov na stredných školách aj s učiteľmi odborných predmetov na stredných školách. Dôraz pri posudzovaní kvality výučby kládol na používané metódy výučby a organizačné formy v práci vyučujúcich a ich schopnosti aktivizácie žiakov ako jednej zo základných predpokladov kvalitnej výučby. V uvedených výskumných akciách bolo overené,

doc. Ing. Alexander Bilčík, PhD.
Katedra didaktiky odborných predmetov
Vysoká škola DTI v Dubnici nad Váhom

že väčšina učiteľov sa zameriava na proces vzdelávania, iba tretina z nich považuje za dôležité výsledky výučby a využívanie aktivizujúcich metód výučby tvorí len doplnkovú časť výučby. Poukázal na ťažkosti spojené s ich uplatňovaním vo výučbe. Následne analyzoval súčasný stav vo využívaní vyučovacích metód učiteľmi technických odborných predmetov.

Autor v práci prezentoval výskumné akcie, najprv zo školského roku 2012/2013 s učiteľmi odborných predmetov, pri ktorej boli stanovené ciele výskumu a výskumné problémy a distribuovaných 250 dotazníkov do trinástich škôl. Z vyučovacích metód sa zameril na metodu výkladu, pozorovanie predmetov a javov, školské laboratórne práce a experimentovanie, dialogické slovné metódy, prácu s počítačom, problémovú metódu, praktické metódy, projektovú metódu, didaktické hry, samostatnú prácu s materiálmi a prácu v skupinách. Formuloval výskumné hypotézy korešpondujúce so stanoveným výskumným cieľom. K ich verifikácii použil vhodnú kombináciu vedecko-výskumných metód. Výskum bol rozšírený aj o štruktúrovaný rozhovor. Konceptia realizácie výskumu bola spojená s predvýskumom. Testovanie hypotéz autor uskutočnil na hladine významnosti 0,05. Tieto vyhodnotil a navrhol odporúčania pre pedagogickú prax pričom vyučujúcim pedagógom participujúcim na výskumnej akcii predložil na doplnenie teoretických poznatkov výber odborných prác zameraných na aktivizáciu edukačných činností učiteľov a žiakov. Poukázal tiež na cestu uplatňovania výučby od modelu učenia riadeného učiteľom k modelu výučby podľa učebných možností žiakov. K vybraným metódam a formám aktívnej práce žiakov v technickom vzdelávaní priradil frekvenciu ich používania vyučujúcim učiteľom. Druhou bola výskumná akcia realizovaná v období VI/2013 až II/2014, ktorej respondentmi boli učitelia praktického vyučovania a odborného výcviku technických odborov na stredných odborných školách. Bola zameraná na metodické celky vyučované na odbornom výcviku a charakteristiku nimi používaných vyučovacích metód. Aj v tomto prípade bolo administrovaných 250 dotazníkov s použitím náhodného výberu učiteľov praktického vyučovania a odborného výcviku. Dotazníky použité v prvej aj druhej výskumnej akcii spolu so zoznamom škôl tvoria prílohy habilitačnej práce. Následne opísal aj výskum zameraný na pozorovanie výučby odborných predmetov.

Autor pokračoval rozšírením opísaného portfólia výskumov o prípadové štúdie (case study) ako metódu kvalitatívneho výskumu. Využíval metodiku 3A (analýza, anotácia a alternácia). Zameril sa na detailný záznam a rozbor dvoch vyučovacích jednotiek. Prvá prípadová štúdia bola aplikovaná v učebnom odbore Operátor skladovania - 3. ročník štúdia a druhá v odbore Mechanik opravár motorových vozidiel - 2. ročník štúdia. Jeho cieľom bolo posúdiť didaktickú kvalitu výučby, ktorá sa okrem iného opiera aj o aktivitu žiakov, využitím rozvíjajúcich hospitácií na základe reflexívnej praxe.

Záverom konštatujem, že autor práce naplnil deklarovaný zámer obohatiť doterajšie portfólio prác zameraných na technické vzdelávanie žiakov.

doc. Ing. Alexander Bilčík, PhD.
Katedra didaktiky odborných predmetov
Vysoká škola DTI v Dubnici nad Váhom

Hodnotenie formálnej stránky:

Úpravou usporiadania obrazových častí a textu bolo možné v ňom predísť niektorým prázdny miestam. Autor práce akceptoval odporúčania Smernice pre písanie záverečných prác na VŠ DTI. Čitateľ nájde odkazy v celom texte práce podľa na str. 227-243 uvedeného zoznamu použitých prameňov.

Otázky do diskusie:

1. Vymenujte a poukážte na očakávané spôsobilosti absolventov odborného vzdelávania v kontexte novovznikajúcich požiadaviek praxe a z nich vyplývajúcu pripravenosť pedagógov v odbornom vzdelávaní.
2. Pokúste sa priblížiť špecifiká v práci pedagógov v edukácii žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, zvlášť na teoretickom vyučovaní a zvlášť na praktickom vyučovaní.

Posudzovaná habilitačná práca spĺňa požadované nároky kladené na tento typ prác. Tiež v zmysle hodnotenia habilitanta na základe predložených doterajších vedecko-výskumných výsledkov a ohlasov na ne, po úspešnej obhajobe odporúčam udeliť

Mgr. Pavlovi Pecinovi, Ph.D. vedecko-pedagogický titul

docent

v odbore habilitačného a inauguračného konania Odborová didaktika.

V Dubnici nad Váhom, 20. 01. 2022